

KOLLEKTIE BAKKER

jaor: 1958.

Mooi en mal uut het leven van Jan Aarm Ongelok LXVIII. "Veel heil en zegen in 't Ni'jje Joar!".

In: Stellingwerf 3 januari 1958.

Stellingwerf 3 jan. 1958

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

LXVIII.

155
„Veel heil en zegen in 't Ni'jje Joar!"

Het Olde is weer vebi'j, en het Ni'jje het zien intree doen.

Och, we weten allemoale wel, dat er in feite niks bezunders an de haand is. Die hiele kelender is mar een uutviensel van knappe kerels, en die hadden net zo goed bepoalen kund, dat het joar leup van drie juli tot vier juli, of van de eerste febrewoari tot en mit de leste jannewoari. We weten ok allemoale wel, dat alles hiel gewoon zien gang goat, dat de klokke rustig wieder tikt, en dat er gien ster an de hemel ok mar ien moment blif stillestoan.

En toch doen we krek, al is er even ruste. Even een ogenblik ruste tussen al die drokte van elke dag.

En dan kieken we greag even achteromme, noar alles wat vebi'j is. En we sloan de kraante d'r op noa, die mit overzichten en foto's alle bezunderheden uut het ofgelopen joar nog weer eens ophealt. Mar toegelieke goan onze gedachten ok al weer noar de Toekomst. Dit zu' we doen, en dat. Dit moet veraanderd worden, en dat moet hetzelfde blieden. En we hopen, dat onze plannen werkelijkheid worden meugen. En dat hopen we niet allient veur onszelf, mar ok veur aanderen.

Om dat an die aanderen dudelik te meaken, sturen we baargen aansichten en koarties vort, woar de post hem gien road mit wet, mar die allemoale hetzelfde opschrift dregen: „GELUKKIG NIEUW-JAAR”.

In ons eigen huusholding geven we mekaander de haand: „Veel heil en zegen in 't Ni'jje Joar heur!” En we lopen even noar de bure: „Veel heil en zegen in 't Ni'jje joar, heur!” En bi'j vrenden en kennissen krek zo.

Miskien bin we ok wel zo liep west, om 't in de kraante te loaten zetten: „J. A. ONGELOK, g.n.” Dat bespeert een bulte waark, en tegenwoordig mit die dure postzegels ok nog geld.

„Veel heil en zegen in 't Ni'jje Joar!”

Ik hebbe me veake ofvraagd, waarom de meensken in de Stellingwerven dat zeggen. Want er is niet vule Stellingwerfs bi'j. Veel, heil en zegen bin gien Stellingwerfse woorden, en ze worden dan ok het hiele joar deur allient mar op die eerste dag gebruikt.

In elk geval, ze bin nou ienkeer inburgerd, en we zullen mar niet peberen, om ze weer overboord te wippen.

Ik weet nog best, dat in onze jongesjoaren het „Nejoar-winnen” in de mode was. Skoelekiender leupen huus an huus: „Veel heil en zegen in 't Ni'jje Joar, heur!” — „Veel heil en zegen in 't Ni'jje Joar!” — „Veel heil...”

En dan kregen ze een koekien, of een appel, of een sent, en ze trokken weer verder noar het volgende huus.

Mar het waren niet allient kiender. D'r waren ok groten bi'j. Steevaeste elk joar kwammen dezelden an de deure. En niet allient op 1 jannewoari. Nee, dat kon ok wel de vuufde of de zeuvende worden. Want ze zetten het hiele dorp of, en dan was 't mar krek a' j' eerst of lest an de beurt waren.

Ik deanke, da' 'k zoe'n jongien was van een joar of tien, elf, toen docht ik zo bi'j mezelf: „Jongens, wee' j' wat, dat goa' 'k ok eens peberen!” En ikke d'r op uut! Nejoarsmorgen!

Ik begon mar een beetien dichte in de buurt, bi'j de bure. „Vollek!” reup ik bi'j de deure. En kiek, dat vun ik zelf eanlik al wat vremd, want aanders leup ik er altied mar mittien in. Buurvrouw kwam bi'j de deure. „Ah! Jan jonge”, zegt ze. „Nou, je bin toch niet bange veur ons? Kom d'r in jonge. Dan krie' j' een glassien!” Afijn, ikke d'r in, en ik mos eerst een kwetiertien proaten, en toen kree' 'k een glassien, en toen mos ik nog een kwetiertien proaten, en toen kree' 'k nog een glassien, en die glassies smeakten me best, mar ik bedochte onder-tussen, da' 'k zo wel lange waark hadde, om het hiele dorp deur te kommen, en dat het wel 29 febrewoari worden mog, om de Hellige te healen!

Mar goed, ik bin niet gauw vesleugen, toen niet en nou niet, en ik dochte: „Jan jonge, dat hé' j' vekeerd anpakt! le moen verder van huus!”

Dus ikke de fiets en verder van huus. Eindelik roep ik an een deure: „Vollek!” Nou, toen 'k het nog zeuven keer reupen hadde, komt er een vrouw bi'j de deure. „Veel heil en zegen in 't Ni'jje Joar!” zeg ik.

„Ja, doar ku' we niet an beginnen, heur!” zegt ze. „De buurkiender kun een glassien kriegen, mar jou ken ik hielemoale niet!” En vort was ze weer.

Kiek, dat was nou weer zoe'n roadselachtige ervoaring veur de kleine

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13!

JOUK, Zeg winter....

In: Friese Koerier 21 januari 1958.

de Koerier ... 21 jan. 1958 -

296 / **Zeg winter...**

Zeg winter, woar blief ie
Mit ies en mit sni'j?
Wat doe j', wat bedrief ie?
Zeg winter, woar bi' j'?

Toe, meak ons eens bliede,
En geef ons eens wat.
We willen noar 't Wiede,
De haanden op 't gat!
Een blinkende iesvloer en
Mooi zunnig weer!
Wi'j burgers en boeren!
Toe, kan het niet meer?

Zeg winter, wat ies kan
Toch werk'lik gien kwoad!
Och, geef ons er wat van
As 't evenpies goat.
Meak beane en koele
En Lende nou staark!
Wi'j goan nog noar skoele,
Mar 't is zók mooi waark!

Zeg winter, woar blief ie
Mit ies en mit sni'j?
Wat doe j'? Wat bedrief ie?
Of hi' j' al vebi'j?

JOUK.

In: Stellingwerf 24 januari 1958.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

156.

LXIX.
Skoele-foto's I.

Stellingwerf 24 jan. 1958.

In onze skoelejoaren wol het nogal eens gebeuren, dat er een fotograaf op skoele kwam, om een pleatien te meaken.

Eerst kwam er even een kort bezukien veurof, een babbeltien mit de meester en zo, en dan een peer deagen leater kwammen we op 't petret. Dat hadde meester ons van te veuren vanzelf veteld, en doar hadde die man zien reden veur, want kiek die dag stonnen we d'r allemoale wat aandere op as aandere. Een beetien hemmeler, om zo mar te zeggen. Het smerige bloesien ging uut, en de vestokte broek ok, en inples van de klompen, kwammen de poetste skoenen an. Zo ston ie er dan wat, zundes op en ie vuulden je ok wat zundes, wat veneamer as andere deagen.

Afijn, a' j' dan goed en wel in de baank zatten en ie hadden 't gelok om bij de bovenmeester te zitten, dan worde d'r noa veloop van tied op 'e deure klopt en dat was de fotograaf netuurlik, dat viuld' ie wel. Meester ging noar de deure en vedween in de gang en dan noa zoe'n menuut of wat kwam ie weeromme en dan zee-d-ie: „Jonges”, zee-d-ie, „nou moe' 'k even een stok of wat staarke kerels hemmen!”

Nou ie zatten vanzelf al te springen in de baank, ikke ok. Ik was hielemoale niet staark, mar wat dee dat er toe? De wereld wil toch bedreugen wezen! Nou, dat wol onze meester ok, want hi'j wees mi'j an en nog een stok of wat aandere en toen mossen wi'j vuuf baanken butendeure brengen, op 't plein. De fotograaf ston buten al op ons te waachten en hi'j wees ons presies an, woar ze stoan mossen. En toen we dat zover veur mekaander hadden toen zette hi'j zien fototoestel mit een boel bombarie op drie poten en doar kwam een zwart doekien overhenne en doar kreup ie onder. Ja, niet hielemoale vanzelf! Mit het bovenste stok, mit het heufd. Wat ie doar uutspeekte dat weet ik niet, mar in elk geval mossen de baanken een beetien dri'jd worren en nog eens een beetien, mar eindelijk was het veur mekaander.

Toen konnen wi'j wel weer noar binnen goan, zee die fotograaf, mar dat ha' we beter niet doen kund, want onze klasse was het eerste an de beurt en zodoende mossen we d'r ok mitien weer uut. Afijn, doar worde vanzelf niet over proat, bevel is bevel! Het was krek as mit Sunterkloas: „Vol verwachting klopt ons hart” wat er nou gebeuren ging. De fotograaf was al drok in de weer. Hi'j gaf ons allemoal een plakkien. Die hier, en die doar, en disse ruilen mit die, en die ruilen mit disse en de meester an disse kaant, nee, toch niet, an die en gien haanden in de buse, en 't heufd niet skieve hollen en Pieter een klein stappien véuruut en Jehannes een klein stappien áchteruut en toen dat zo een kwetiertiend duurd hadde toen kreup ie mar weer eens onder dat doekien en toen mos ie de meester werachtig tóch an disse kant stoan hemmen en toen mos Jantien nog even ruilen mit Merie, en Merie mit Kobus, en Kobus mit Klaas en Klaas mit en toen dat wéer een kwetiertiend duurd hadde toen was alles veur mekaander.

„Pas nou op!” zee de fotograaf, „want nou komt het belangrieke ogenblik! Wie nou niet stille stoat, komt er niet goed op. Allemoale de ogen eupen en de monties dichte. En opgepast! Noar het toestel kiekien!”

Nou vul dat leste, dat vul niet mit, want hi'j hadde dat ding krek recht in de zonne zet, om de ien of andere duistere reden. En nou weet ik niet hoe het jim goat, mar ik moet al tied derekt proesten a' 'k in de zonne op kiekie. Ik vuulde al ankommen, dat dat nou weer gebeurèn zol, mar ik hul me goed, de lippen stief op mekaander en mar slokken, om 't kwiet te worren, dat gekriebel.

En onderwiel hul ik de iene hand stief bij me langes op 'e broekspupe, want ie moen weten da' 'k onderweg een klein ongelokkien hullen hadde in 't stiekeldroad. . . .

„Jonges”, zegt die fotograaf, „jim bin al zo groot jim geloven netuurlik niet meer in 't voegeltien. Mar ik zal je vetellen wat er nou in werkelijkheid wél gebeurt. Dit dinkien hier”, en hi'j healde een vrendsoortig ding uut de buse, dat ie vlak noast het toestel hul, „dit dinkien

„Hatsjie!” zee ik.

„'t Is al kloar heur!” zee de fotograaf. . . .

Mocht het nou toevallig gebeuren dat jim nog een skoele-foto in huus hemmen mit in de linker-benedenhoek een jonge mit de hand veur 't gezichte en een grote winkelhoake in de broek, dan is dat de twaalfjoarige

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13!

In: Stellingwerf 7 februari 1958.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN

JAN AARM ONGELOK.

LXX.

Skoelefoto's. II.

15/

In 't veurige proatien hebb' ik jim al even dudelik maakt, hoe zoe'n olderwetse skoelefoto geboren worde, en miskien bin er onder de lezers wel west, die werkelijk de mujte neumen hemmen, om er eens weer iene op te diepen uut de rommellea van 't kammenet.

Jonge, zoe'n olde foto bekieken, dat doet je goed. Ie deanken weer eens een ogenblikken terogge an de skoelejoaren, de goeie olde tied, zonder Spoetnikken en Vekenners, en ie vienen je kameroaden en kameroadskes doar allemaole weer bi'j mekaander.

Die dikke jonge, doar in 't midden, doar hè 'k al eens een keer ruzie mit had. Nou ja, ruzie, we gooiden mekèrè mit de klompen aachtermoa, mar we zorgden d'r wel veur, da' we mis gooiden vanzelf, 't Was omtrent de brogge over de Rottevoart, midden in dorp. Toen 'k de linkerklompe nam, toen docht ik zo bi'j mezelf: „Jan jonge, pas nou op, wa' j' doen, want dat stinkweatertien doar beneden is een riskant geval. Lege anhollen l' Afijn, ie moen rekenen, dat ie d'r deur de leuning henne, tóch nog krek in ploempte! Mar jik was kort beroaden: ik nam mitien de rechter. En die lag d'r nog gien halve meter of, kan 'k je vetellen!

Die middag bin 'k mar op 'e sokken noar skoele goan, want er was hoast bi'j. Dat vetelde de dorpsklokke ons. Ere'zien noagedachtenis! 't Was een old beesien, en hi'j ston wel eens een keer stille, mar dat ko' j' hém niet kwoalik nemen.

Altied a' 'k deur Noordwolde komme, kiek ik nog even noar boven, noar dat olde plakkien. Mar hi'j is vort. Vedwenen mit de olde gevel, die hem zo lange dreugen hadde.

Gelokkig bin d'r meensken west, die 't krek zo eakelig vunnen as ikke. En ter noagedachtenis an hem, ik wete zeker dat het west het om hém, verrees „Het Klokhuis”. Jammer da' 'k nou mar altied an een appel deanken moet, en dan nog an een hiele zoere mit roepsteken

„Het Klokkehuus” zol hem weerdiger west hemmen, mar dat ligt netuurlik minder in de lijn van „kapsalons” en „permanent wave”.

Mar we dwealen of. We zollen werachtig een goed woortien goan doen veur onze Stellingwerfse teal, en ieder weldeankend meenske begriopt jommes wel, dat zoks hielemoale gien zin meer het? „Het Klokkehuus”, stel je veur! En dan mar advetèren in de kraante zeker. Nou ja, het is woar, het bewiest dat het Stellingwerfs tóch nog niet zo aarm an woorden is, a' j' op het eerste gezichte wel deanken zollen, en dat het in dit bezondere geval veskil maakt tussen een „klokhuis” en een „klokkehuus”, woar het Nederlaands allient mar een „klokhuis” kent, mar 't is toch zeker om je dood te lachen! Lo! we eerlik wezen! Een zeakenman uut de Stellingwerfen, die op dit ogenblik wet wat zien klaanten toekomt, die het dat olderwetse gedoe allange overboord gooid! Woar of niet l.....

Intussen waren wi'j al op weg noar skoele, ikke op 'e sokken vanzelf! Kiek, aandere middeagen was het niet zo slim, a' j' even te leate kwammen, mar die middag wel, want onze meester ging veurlezen! „Beleg en Ontzet van Leiden”. Jonges, wát een boek! De troanen sprongen je krapan in de ogen en de meester hadde mujte om het er uut te brengen.

Och, er zal wel nooit weer een herdruk van veskienen, en de olden bin allemaole kepot lezen. De kiender van tegenwoordig zullen het doaromme wel nooit meer in haanden kriegen. Trouwens wat was dat beleg van Leiden, vergeleken bi'j de Twiede Wereldoorlog? Zó harde goat de tied veuruut!

„Stellingwerf”
7 Feb. 1958

Kiek, meester stoat er zelf ok op. Jammer dat ie de pupe even deale legd het, mar dat heurt zeker zo, a' j' op de foto kommen.

Ja zeker, we waren nog op tied die middag. Krek op tied. We hemmen 't hiele beleg mitmeakt heur.

En toen de skoele utging toen bin we mit man en macht noar de brogge trokken en mit lange stokken hè' we de klompen opvist. Ze laggen nog op 't zelde plak, want vortdrieven konnen ze niet in de modderbri'j.

En toen bin we noar de Miente trokken en doar is het beleg van Leiden dunnegies overdoan.

Bi'j het bekieken van een olde skoelefoto komt zoks allemaole weer boven in het brein van Jan Aarm Ongelok, huusnommer 131

JOUK, Stellingwerfse riempies; Zeg sni'jklokkien....

In: Friese Koerier 1 maart 1958.

Friese Koerier ... 1 maart 1958 ...

Stellingwerfse riempies

Zeg sni'jklokkien...

„Zeg sni'jklokkien, sni'jklokkien,
Eamel en teer,
't Is pas febrewoaril.
Bin ie doar al weer?”

Wat tingel ie, klingel ie?
Hè j' t zo noar 't zin?
Het kommende veurjoar,
Lude ie dat soms in?

Och sni'jklokkien, sni'jklokkien,
Eamel en teer,
Wij „machtige” meensken,
Wij kleagen om 't weer!”

„Jim missen 't Vertrouwen!
Dát meakt jim zo kold!
Jim durven hoast niet!
En dát meakt jim zo old!”

„Zeg sni'jklokkien, lude mar,
Lude mar deur!
Miskien vien ie eindlik
Eens even geheur”

JOUK.

In: Stellingwerf 7 maart 1958.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN

158. JAN AARM ONGELOK.

LXXI.

Skoelefoto's. (3).

Moe' j' eens op die aandere foto kieken. Juust, die mit dat leigien. Ja, doar stoat de doatum op, dat die foto meakt is. Dat was gien gekke gewoonte eanlik. Tegenwoordig doen ze dat niet meer, zeker omdat de leien uut de tied binnen. Nou moet ieder het zelf mar achterop zien kiekies skrieven, mar in de regel komt doar niet vule van terechte, en dan loop ie noa een joar of wat in een doolhof, of — as dat gien Stellingwerfs woord is — in een dwealtuun.

Op die foto stoat een meagien. Ja, d'r stoan vanzelf een hieleboel meagies op, mar ik bedoele die doar, even links van de midden, mit dat strikkien op 't hoar. Dat het mien meagien west!

Niet da' 'k ze zelf uutkeuzen hadde heur. Doar wa' 'k vuus te bleu veur vanzelf. Mar dat hadden de jongen veur me doan. Miskien hadden ze 't wel van de grote meensken ofkeken, want zoks was vroeger hiel gewoon, hè' 'k me wel eens loaten vetellen.

An de iene kaant van 't dorp woonde een familie mit geld en die hadden een klein meagien in de wiege.

En an de aandere kaant van 't dorp woonde ok een familie mit geld en die hadden een kleine jonge in de wiege.

En dan gingen die beide families bi'j mekaander te oavendproaten en as 't oavendproatien uut was dan waren de zeune en de dochter een span! Nou ja, gien écht span vanzelf, doar veleupen nog wel zoe'n duzend weken over, mar 't worde dan toch een span! Mit liefde hadde dat netuurlik niet vule te meaken, of ie moen témenen al geloven dat geld gelokkig meakt.

Nou de jongen op skoele deden dat krek zo. Wi'j zatten toen zo ongeveer in de vuufde klasse en dat skient de leeftied te wezen dat er wat begint wakker te worden in de kleine harties. Zo gauw as onze meester even mit de rogge noar de klasse ston, gingen ze brievevies skrieven. En op al die orievevies ston hetzelde: J. A. O +

J. A. O., dat was ik, Jan Aarm Ongelok. En die stippelties, dat was zé. Ja, die stippelties, die stonnen er niet op vanzelf, doar stonnen twie letters en ik wete die letters ok nog wel, mar 't is veur de kraante hè le moen altied oppassen wa' j' skrieven as 't veur de kraante is. Stel je veur dat heur man het leesde en dat ie zee: „Zeg eens eh ..., wat wás dat mit jou en die Jan Aarm, doar in de vuufde klasse van de legere skoele? le hemmen me toch niet bedreugen toe' j' zeden, dat er in jouw sukerhartien allient mar plak was veur mi'j?” Nee, dat zol beroerd veur d'r wezen! Doarom zet ik mar stippelties, die bin neutroal.

Afijn het ston d'r! J. A. O. + En het ston d'r op 't leste zo veake, da' 'k het er werachtig een beetien van te pakken kreeg! Ja zeker, een beetien veliefd, eerlik waar! Dat kán in de vuufde klasse! Ik begon heur heslist een beetien anders an te kieken. Mar ze dee het mi'j niet! En dús is 't overgoan!

Van de weke kwam er nog zoe'n klein jongien van de burenen bi'j me. „Jan”, zegt ie — ie moen weten wi'j bin 't nog zo wend, om mekaander gewoon bi'j de veurneame te numen, krek as die veslaggevers en zo veur de radio — „Jan”, zegt ie, „k bin ok op 'e foto kommen in skoele. Moe' j' eens kieken, 'k heb hem mitneumen”.

Nou ik hebbe die foto bekeken, mar 't vul me niet mit. D'r stonnen zegge en skrieve drie kiender op. Drie! Hi'j mit zien breurtien en zussien, mooi noast mekaander in een skoelebaank. Da' 's ni'j-moods, dat doen ze tegenwoordig zo. As die jonge die foto nou goed beweert en hi'j zocht hem noa twintig of dartig joar nog eens op, dan zegt ie: „Kiek, dat bin ik en dat is mien breur en da' 's mien zuster”. En dan legt ie hem weer vort. Zien olde skoelekameroaden, waar ie mit knikkerde en vocht, de meester die hem het delen-mit-een-start leerde, ze keren niet in zien herinnering terogge, want hi'j zacht ze niet.

En dat meagien uut de vuufde klasse, waar ie eanlik een klein beetien veliefd op was, dat kikt hem niet meer an mit heur lachende ogies.

Dag, mit je mooie strikkien. Heal die olde foto ok nog eens te veurskien en deank ok nog eens een ogenblikkien an mi'j, jouw kleine

Jan Aarm Ongelok, huusnummer 13!

In: Stellingwerf 28 maart 1958.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

159

LXXII.
Skoelefoto's (4).

Nog ien keer het
Het kammenet
Zien lea wied-weagen eupen zet.
Nog ien keer hê' 'k op mien gemak,
Het hiele pak
Vol skoelefoto's, weer bekeken.

— Die kleine Piet, die zat vol streken !
Die leut eens op een goeie dag,
Mit een veskrikkelike slag,
Een donder-poeier knallen, dat
Het kruut in meesters oren zat !

— Die kleine Kloas, dat was een stille.
Die meakte nooit eens volop wille.
Die ston mar wat,
En hong mar wat,
As wi' op 't plein rond dreafden,
En knijjen skeafden....

— Die Annie, mit dat zwarte hoar,
Dat was er echt het meagien noar
Om onze kleine euveldoaden
Rap an de meester te veroaden....

— Die Jannie was een aander slag.
Die troostte, woar ze troanties zag.
Die veegde kleine jassies of,
Vol zaand en stof.
Die was een kleine liefde-zuster.
Mar onbewuster.....

— Wat is er worren van hém, Piet ?
Ik weet het niet !
En wat doet onze stille Kloas ?
Kantoorman ? Boereknecht ? Of boas ?
Het Annie al een eigen thuus ?
Waarkt Jannie in een ziekenhuus ?
Ik wéét het niet !
Ik bin ze kwiet....
Veleuren in de tied....

Tegere speulden we op 't plein ;
We waren allemoale klein.
Nóu is de iene een tientien weerd,
Twiel d' aander op een gulden teert....
Veur wie is 't nikkelen kwartien ?....

Jan Aarm, huusnommer..... dartien !

*Stellingwerf
28 maart 1958*

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.
LXXIII.**

„Stellingwerf“ 25 april 1958.

160.

Grapjassen.

Jim hemmen miskien wel ondekt, da' 'k een peer weken uut de locht west bin. Dat zat hem in de griep, moe' j' deanken. Die griep, da' 's eanlik mar een beroerd geval. Doar is om zo te zeggen gien kruud tegen wassen. „Onder de dekens, en mar wat asperine eten!“ zee de dokter. In mien onskuld vreug ik hem werachtig nog, of ie d'r niks tegen doen kon. „Nee“, zegt ie, „dan moet het eerst longontsteking worren, doar hê' 'k wêl pillegies veur!“....

Afijn, omdat ik nou ienkeer altied an de gelokkige kaant van de strepe stoa, is 't gien longontsteking worren, en dat spiet me niks! Mar zoe'n griepien is ok niet alles, heur! le liggen mar wat te liggen, en ie beginnen te prakkezeren over dingen, die 't leven niks mooier meaken. Of de wereldtentoonstelling nou eanlik wel zin het, en of ze 't geld niet beter veur ni'je huzen gebruiken kund hadden. Of d'r in Ruslaand nou wêrkelik een ongelok gebeurd is mit een kurbiedbusse. Of de wereld dommiet niet in botsing komt mit iene van de vuufhonderd keunstmoanen. Allemoale van die dingen, woa' j' op aandere deagen niet an toekommen, en woa' j' niet al te vule vestaand van hemmen op de koop toe!

Al te riekelik bezuuk krie' j' in de regel ok al niet, want de bureu bin bange, dat ze 't ôk kriegen, en je familie vindt het niet nodig, om veur een doodgewoon griepien geld uut te geven an de spoorwegen.

Gelokkig kreeg ik een grapjas op bedde. Een meenske vrugt hem soms wel eens of, hoe het mogelijk is, dat er nog grapjassen bestoan boven de leeftied van vuuf joar. Dan begint jommes het skoele-leven, en da' 's gien tied van grappies meaken. De juffrouw zee het de eerste dag al tegen me: „Jan Arm, voor grapjes is hier geen tijd. Hier wordt gewêrkt!“ En toen zette ze een dikke rooie strepe deur mien tekening henne. De aandere kien der zatten allemoale rechte strepies te trekken, en dat mos ik ok doen. „Lijntrekken!“ zei de juffrouw. „Hier wordt gewêrkt!“

Afijn, toen was 't mi'j wel over vanzelf. Leater, bi'j de meester, hê' 'k het nog ienkeer opni'j pebeerd. Mar de meester zee: „Jan Arm, grappen worden hier niet op prijs gesteld!“ Nou kan ik me ok hielemoale niet veurstellen, da' 'k een pries bedonge hadde, mar as ondergeskikte hê' 'k me stille hullen.

Ik hebbe dan ok het grootste respekt veur meensken, die ondanks die skoele grapjas bleven binnen. En a' 'k je nou vetelle, dat iene van die grapjassen bi'j me op bedde klôm, dan betekent dat zovule, asdat ie me een brief stuurde uut Maastricht. Dat mos ik overigens opmeaken uut het stempel, want neame of adres van de ofzender waren spoorloos. Alwêér zoe'n goeie grap! De reden doarveur is ovrigens wel dudelik: de ofzender skeamt hem veur zien belangstelling veur het dielekt. Ik kan me dat hiel goed indeanken, het is netuúrlik bespottelik, om hielemoale uut Maastricht weg, nog eens ronduut en eerlik te bekennen, da' j' je geboorteplakkien niet vegeten binnen!....

Mar nou de brief!

„Geachte J. A. Ongelok,

Toevallig kreeg ik „Stellingwerf“ van 11 oktober 1957 in handen, waarin de vraag naar voren kwam, of het Nortepé of Notepé moest zijn. M.i. is het Notepé.

Het zal je wel eens opgevallen zijn, dat er in het Noordwoldigers nogal Franse woorden voorkomen, bv. tieke, Frans: luis; Pattien, Frans: partie is gedeelte enz. Nu heeft er in het bedoelde boek vermoedelijk gestaan note à payer = aantekening te betalen. In het Frans wordt note à payer uitgesproken als note à péjé. Daarom is mijn vermoeden, dat het moet zijn Notepé. Nog wilde ik zeggen, dat wij vroeger zeiden Stellingwaarf.”

Zoe'n briefien kikkert je op, a' j' mit de griep op bedde liggen! En het twiede is nog hoast beter. Temeer, omdat doar wêl een ofzender op ston. Da' 's hiel kort en daarom wi' 'k het jim niet onthollen.

Notepé is m.i. volkomen ongegrond. Ik zou willen zeggen: Nortepé = afkorting van nortonpomp!

As er meer grapjassen onder de lezers zitten, loat ze dan ôk even bericht sturen an

Jan Aarm Ongelok, huusnummer...13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; Proemeboom.

In: Friese Koerier 14 mei 1958.

Friese Koerier... 14 mei 1958

248
Stellingwerfse riempies
Proemeboom

Aachter 't huus, in witte pracht,
Stoat de proemeboom te proalen!
Ja, te pronken en te proalen!
En de zonne zag 't en lacht.

In de takken, tie-tie-ta,
Hipt de koolmees, vlogge vlogge,
Noar zien nussien en terogge:
Tie-tie-ta! Tie-tie-tie-ta!

Kleine voegel, bouw gerust,
Toe mar, in het kleine bakkien;
Op dat kostelike plakkien.
Bouw mar an je mooie nust!

Kiek, de zonne zag 't en lacht!
En hi'j tovert van de veerties
Tintelende zoemerkleerties!
Proemeboom — vol proal en pracht!
JOUK.

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.

Stellingwerf 16 mei 1958...

161.

LXXIV.

Eerpelpoten.

Ja, ik bin een beetien an de leate kaant, dat wee' 'k zelf ok wel. Veur de twealfde meie moen ze d'r in zitten. Kiek, die twealfde meie, dat was vroeger een belangrieke dag, en de eerste ok. Mar da' 's allemoale vebi'. Het jonkvolk trouwt nou het hiele joar deur, en het verhuust het hiele joar deur, en het veraandert het hiele joar deur van boas en waark. Mar de eerpels moen er nog altied veur de twealfde in, da' 's mien vaste overtuging. Trouwens, april is beter.

Ik wete niet, hoe dat vroeger bi'j jim thuis was, mar wi'j hadden een klein beetien boederi'je om haanden, en dus ok een akkertien eerpels, want dat heurt er bi'j. Zo in 't leste van april stak Vader allemaole gatten in de grond mit een iezeren busse, en dan mos ik in elk gat een potertien gooien. Nou, ik kan je wel vetellen, da' 'k ze liever at as pootte. Jonge, 't was een hiele put, om mit dat emmertien poters an de aarm overal iene in te mikken. En a' j' mis gooiden was 't nog minder, want dan mos ie in de bocht.

Afijn, de tied is harde veuruut gaan, en eerpelpoten doen ze nou ok al mit mesienen en zo, behalve dan op 'e kleine bedrievies vanzelf. Doar lopen de jongen nog krek zo as ik vroeger leup, en ze gooiden ok nog krek zo veake mis. En a' 'k ze dan zie bugen, om dat eerpeltien weer op te pakken, dan sköt het mi'j nou nog deur de rugge!

Mar kom nou, dat geloof ie toch zeker niet? Loat ze mar poten heur! Ik hebbe nou wel in de gaten, dat ik mit die dingen vroeger de eerste heginselen van goed boerken onder de kni'je kregen hebbe! En al bin 't nou toevallig ok gien boer worren, ik hebbe mien tuun en ik vebouwe eerpels! Wat is een tuun zonder eerpels? Dat is een woestijn zonder zaand! A' 'k mog, dan zett' ik de hielde tuun vol, mar ja! Een darde, zegt de Wet. Want de eerpels bin mu worren. Doudop bin ze worren. Ja, hoe kan dat nou zeg ie! Ze liggen toch mar wat te zitten in de grond, bè. D'r zal wel te vule mit omme sjouwd wezen, deank.

Vleden joar bin 'k even te passe west. Niet mit dat darde deel, want ie begriepen wel, da' 'k as geboren en getogen Stellingwerfer de hiele Nederlandse Wet mit alle anhoaksels, op 'n prikkien kenne en me d'r an holle ok. Nee, 't was wat anders.

Kiek, ik hadde nou al een joar of wat in de kraanten lezen van antispruut, mar nooit goed begrepen, wat het was. Ik dochte mar, dat het wat mit meispruten te meaken hadde, en die leeftied bin 'k al riekelik vebi'. Mar nou hadde mien buurman, die hadde vleden haast veur een joar een brille kocht, en nou kan ie de kleine letters ok lezen, en die zegt tegen me: „Jan jonge”, zegt ie, „dat antispruut he, dat is veur de eerpels!” Nou toen heh ik de eerpels ok mar een bussien vol geven en 'k kan je vetellen, dat het helpt! Vuuf weken hemmen ze in de grond zeten, en toen he' 'k uut neskie-righeid eens keken. Mar d'r zat nog gien sprutien an!

Nou he' 'k iene troost, en dat is, dat een aander ok wel eens fouten meakt. Van de weke kwam ik krek nog bi'j iene, en die ston mar mit alle vestaand in zien tuun noar de grond te kiekken. Ikke noar hem toe, want ik vuulde om zo te zeggen, dat het wat mit de spruteri'je te meaken hadde! „Wi' j' wel geloven Jan,” zegt ie, „da' 'k vuuf weken leden al vroege eerpels poot hebbe, en dat ze nog niet opkommen? Snap ie doar nou wat van?” „Geef me de skoppe mar eens even an!” zeg ik. „Dan za' 'k je loaten zien, wat er aan de haand is!” Nou, hi'j keek me vanzelf een beetien vrend an, mar hi'j gaf me de skoppe. En ja heur, bi'j de eerste spit in de grond ha' 'k al zoe'n mooi geef potertien te pakken. Mar zonder iene sprute netuurlijk. 'k Hem mitten even tekst en uutleg geven van 't geval. 'k Heb hem veteld, da' j' mederne uutviendings en middel-ties allient mar gebruiken kunnen a' j' studie meakt hemmen van heur uitwaarking op de gewassen. En toen 'k doar mit kloar was, toen zegt ie tegen me: „Jan”, zegt ie, „kerel, ie moen mitien een betrekking zuken an een landbouwskoele. Ie moen leraar worren!”

Mien eerste sollesetoasiebrief is al vort:

Meneer,

Ik wol greag leraar worren an jouw landbouwskoele. Ik pote al eerpels van mien zeuvende joar of. En ik bin hielendal op 'e hoogte mit anti-spruut.

In ofwachting van mien benunning,
Jan Aarm Ongelok,
huusnummer:13!

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
162 JAN AARM ONGELOK.
LXXV.

Stellingwerf 13 juni 1958

Een dag noar Emmen (1).

Mien buurman is een kerel van pak-an!

Ik hebbe eens in een boekien lezen, dat de Stellingwerfers over het algemien wat an de ál te goedmoedlike kaant binnen, en er niet zo gauw toe kommen, om de skolders onder wat ni'js, wat groots te zetten. A' k het toen goed begrepen hebbe, bedoelde de skriever, dat de Stellingwerfers rondout gezegd lui binnen.

Nou, mit mien buurman is dat niét het geval! Vlak noa de oorlog reed ie op een olde fiets. Toen kwam er een brommertien, doarnoa een olde gamele auto, en nou ridt meneer in een slee! Het hiele dorp zegt netuurlik, dat ie hem op ofbetealing het, mar ik garandere je, dat ie tot an 't leste achterlocht toe, betaald is. Woar dan, donkt me, wel mit bewezen is, dat álle Stellingwerfers bepoald niet zo lui en achterlik binnen, en dat er werachtig nog wel een beetien pit in zit!

Mar goed, om op mien buurman terogge te kommen, hi'j is dezelfde bleven, ok mit zien slee. En zodoende gebeurt het nog al eens, dat ie bi'j me komt en zegt: „Jan jonge, wi'j waren van plan, om vanmiddag even noar Appelske te rieden. Hè' j' er zin an?”

Afijn, ik zegge vanzelf gien nee, want Appelske is een mooi plak! Ik bin bliede, dat de Stellingwerfen zoe'n mooi vekaansie-dorpien bezitten. Tjonge jonge, die dennehossen en die dunen. Doar ku' j' je harte an ophealen! En dan het zwembad en 't eupenlocht-theater! Allemoale van die dingen, die de mujte weerd binnen!

Mar goed en wel, vleden weke komt ie weer bi'j me, en toen zegt ie: „Jan jonge”, zegt ie, „wi'j wollen zundag noar Emmen. Hè' j' belang om mit?” Nou ha' k wel eens van Emmen heard, mar de juuste richting wa' k wel een klein beetien kwiet, al wo' k dat tegenover hem netuurlik gien woord hemmen.

„O eh... Emmen?” zeg ik.

„Ja wisse!” zegt ie. „Emmen! Da's een mooi plak, Jan. We goan noar de dieretuun vanzelf!”

Nou, jim begriepen al, dat ik zundes van de peti'j was. Tjonge' wat leup dat autogien lekker. Ie vuulden om zo te zeggen niet da' j' zatten. Allient ien keer, toen we zowat midden in Drente zatten, kregen we een skokkien. „Dat wás hem!” zeg ik mitien.

Mien buurman keek me wat vebiesterd an. „Wát was hem?” zegt ie.

„Dat skokkien!” zeg ik. „We reden over de Hondsrug kerel! Hè' j' dat niet iens ontdekt?”

Nou, ik hadde hem zeker mitien overtroefd, want hi'j het gien woord weeromme zegd. Ja, as het op aardriekkundige kennis an komt, vaalt er niet te spotten mit Jan Aarm!

Wat is dat Drente anders een mooi laand! Heidevelden, hossen, ze bin d'r nog. Weilaanden en eerpelakkers, ze liggen doar mar te pronken an de weg. En dan moe' j' nog goed in de gaten hemmen, dat al die meensken die doar wonen, familie van ons binnen! Allemoale Saksen! Goed, ze meugen dan een klein beetien aanders proaten, ie heuren toch al bi'j het eerste woord, da' we niet ver uut mekaander liggen. Allient hemmen zie het zo zachiesan wel wat verder skopt mit heur teal, as de Stellingwerfers. Kiek mar eens noar het programma van de R.O.N. en luuster mar eens mit, as er zoe'n Drénse Uutzendink deur de locht vligt. Wee' j' wat? Miskien is er wel iene van jim, die ok een goed plannegien in zien heufd het. As ie óat nou eens rustig uitwaarkte en een brieven noar Groningen skreef... Ik moet m' al reer op de radio-mannen vekieken, as de Stellingwerfen dan ok gien kaans kregen!

Mar hoe dan ok, eindelijk waren we, woar we wezen wollen: in Emmen! en nog gien kwetier leater, stonnen we al te proaten mit de eerste pappegaai de beste, die doar boven het gróspaark hong. Nou hè' j' van dat proaten gauw de oarigheid of, omda' j' gien antwoord kriegen, en doarom stak ik het heest mar een eapeneutien toe.

De pappegaai dee zien geveerlike sneavel wiedweagen eupen en hakte toe. Op hetzelfde ogenblik stroomde er een stroaltien bloed uut de rechter wiesvinger van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer... 13!

„Friese Koerier“ .. 13 juni 1958. . .

199 De Prikkedam

We gaan weer noar de Prikkedam!
Nou zundag dan zal 't wezen!
De heide skôt er vuur en vlam,
As de kenonnen resen!

We willen Koops en Dirks en Schram,
En hoe die knoapen hietên,
Op die vertrouwde Prikkedam
Zien-zwoegen en zien zwieten!

We willen ze in 't mulle zaand
Zien glieden en zien springen!
We willen ze de heideraand
Zien nemen en bedwingen!

We willen ze op 't rechte stok
Weer olderwets zien jeagen!
We willen ze weer rok op rok
De bochten deur zien zeagen!

We willen de benzine-damp
Weer in de longen drinken!
En al 't gebrul, geloei, gestamp,
Zal as meziek weerklinken!

We gaan weer noar de Prikkedam!
Dat kan niet aanders wezen!
Want wie doar ienmoal eerder kwam,
Zegt: „Da's pas moter-résen!”

Jouk.

JOUK, Tunieren.

In: Friese Koerier 16 juni 1958.

"Friese Koerier" ... 16 juni 1958 ...

300.

Tunieren

De boonties kommen op;
De sload begint te grujjen.
Het is mar krek, hoe 't lop':
't Kan vriezen en 't kan dujjen

Wordt het een goeie plok?
Goat alles dommiet blujjen?
Of wordt het stok veur stok
Venield deur donderbujjen?

Komt er een dreuge tied?
Of wordt het niks as weater?
We weten het nog niet.
We zien het wel — mar leater

Wie in zien tuuntien stoat
Te wieden en te bouwen,
Vewaacht zien risseltoat
Uut Hope en Vetrouwen!

JOUK.

Friese Koerier... 5 juli 1958

Een kwartien... ³⁰¹

Het kiend komt dreavende op hem an:

„Opa, 'k heb een kwartien vunnen!”

H'j lacht, de olde vegriesde man:

„Zo zo, hê' j' een kwartien vunnen?”

„Ja opa, het lag an de kaant van de weg!

Dat het vast iene veleuren!”

„Zo zo, lag het an de kaant van de weg?

Ja, dat het grif iene veleuren!”

„En vleden joar hê' 'k een dubbeltien
vunnen

Opa, op 't voetbalveld!”

„Zo zo, hê' j' toen een dubbeltien
vunnen?

Ie worren nog eens riek van 't geld!”

„Opa, het opa ok wel eens wat vunnen?

Een kwartien, of een dubbeltien, of een
hiel groot stok?”

„Nee jonge, opa het nog nooit senten
vunnen.

Mar wel wat anders, dat hiet Gelok!”

„Gelok opa? Wêlk gelok het opa dan
vunnen?”

„Het Grote, mien jonge, mar dat is wat,
Dat ie nou nog niet begriepen

kunnen...”

— H'j dreaft al noar huus in mit zien
skat...

JOUK.

JOUK, Klassefekoasie...

In: Friese Koerier 11 juli 1958.

Friese Koerier -- 11 -- 6 -- 1958.

Klassefekoasie... ³⁶²

„'k Heb wel eens heard“, zee buurman
Jan,
„Dat ze in Holland méér loon beuren,
As wi'j hier. Snap ie hoe dat kan?
Zoks mag toch eanlik niet gebeuren?“

„Zo zie ik 't krék!“ zei buurman Kloas.
„Mar ja, ze kún beriddeneren,
Al is 't een wonderlik reloas,
Da' j' in de steden méér vertéren!“

Zo stonnen die twee lang en bried
Het veur en tegen of te wegen.
En 't kostte mennig druppel zwiet,
Mar nóg was er gien antwoord kregen.

Tot buurman Piet ok mit kwam
proaten.
„Wat“, vreug ie, „is er an de hand?“
Jan legde uut van 't oaderloaten
Van 't tóch al aarme plattelaand.

Mar buurman Piet begon te gnieren:
„Da' 's toch een hiel gewoon geval!
Het zit 'm in de toegangspriezen
Van 't dure Holland-Festival!“

JOUK.

Emmen 2.

In: Stellingwerf 18 juli 1958.

„Stellingwerf“ 18 juli 1958

MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN

JAN AARM ONGELOK.

LXXVI.

Een dag noar Emmen. (2.)

Een pikkien van een papegaai is nou juist niet zoe'n vrendelike ontvangst netuurlik, mar ien ding troostte mi'j : ze stonden er allemoale ommehenne te kiekien, en 't bloed skeen blauw deur ! Het beste bewies van mien oadelike ofkomst !

Netuurlik was er gien meenske, die een lappien in de buse hadde, mar dat was niet zo slim, want ik rolle zelf altied drie keer beter en dus dri'jd' ik er gauw een vloegien omme. Gien beter en goedkoper middel as zoe'n klein sniffeltien pepier, zeg ik altied.

Mien buurman hadde de skrik al zo te pakken kregen, dat ie veurstelde, om eerst mar eens een koppien koffie te gebruiken en omdat de gene die betealt altied boas blift, deden we dat. Nou, het zat er noffeliek, dat kan 'k niet anders zeggen. Ik hadde 't oge krek op de pappegaaien en ik hebbe an ien stok deur zitten te kiekien of dat iene wildebeest soms nog een kleine rippetisie hul, mar 't wol niet lokken. Onderhand stond de koffie veur ons en tot groot gelok van mien buurman waren er sukerzakkies bi'j ok ! Ovrigen gien kwoad van de goeie man, mar hi'j speert sukerzakkies en dat vien ik toamelik kienderachtig. Ik hebbe 't lessent ok al eens tegen hem zegd, mar hi'j lacht er wat omme.

„Ie moen deanken, Jan“ zegt ie „het vezoamelen zit mi'j in het bloed, krek as bi'j jou de oadel. Zo het iederiene wát in zien bloed. En waaromme zal ik nou gien sukerzakkies nemen. Postzegels worren er al zovule speerd en lusefesmaarken of segarebaanties hè' 'k in mien skoelejoaren al genoeg deur de haanden had. Mar as ie wat aandere en wat beters veur me weten . . .“ Nou, toen hè' 'k een diepe rintel in mien veurhoofd legd en toen hè' 'k hem eens knap de waarheid zegd !

„Buurman jonge,“ zeg ik, „as ie nou werkelijk zo van dat verzoamelen hollen liè, dan moe'j doarveur nou toch eens hiel wat aandere nemen. Speer Stellingwerfse woorden ! Dat is gemakkelik genoeg. Altied een pepiertien mit een stompien potlood in de buse en zo gauw as ie een woord heuren, da'j nog niet hemmen, skrief ie dat op. Tenslotte bin ie toch een geboren en getogen Stellingwerfer, waar of niet. Ie zullen eens zien, hoe'n mooie verzoaming a'j kriegen. En netuurlik beginnen er meer mit. Dan hollen jim zo nou en dan een ruiloavend. Nou, en a'j dat een joar of wat vol hullen hemmen, dan hè'j honderden vanzelf. Dan skrief ie ze mooi op 't a-b-c- of in een peer skoeleskriften, en as dat kloar is, stap ie d'r mit noar een uitgever. Die zorgt wel, dat het drokt wordt en een posien leater ligt het in alle boekwinkels te koop : „Groot Stellingwerfs Woordeboek.“

Mar om nou op Emmen weeromme te kommen, de koffie smeakte goed en 't koekien hè' 'k liggen loaten, want dat trekt me in de koezen. Veur da' we opstonden, om noar de dieren te kiekien, mos ik nog even wat aandere, mar loa' 'k je nou vertellen, dat er op 'e deure ston : „Gebruik 10 ct. !“

A' 'k klompen an had hadde, waren ze breuken, mar nou hè' 'k allient het heufd skuddet. Veur mi'j is dit misbruuk meaken van een aandermans noodtoestaand, en ik miende dat zoks bi'j de wet verbeuden was. Afijn 'k heb beteald vanzelf !

Vuuf minuten leater stonden we al buten tussen de meensken, en even leater ha' we de eerste wilde dieren in 't vezier. Wat het waren bin 'k vergeten, trouwens dat ko'j d'r ok niet an zien of vroagen, dan mos ie alle borties lezen, die an de hekken zatten. Mar de iesberen kwammen me bekend veur uut het geskiedenisboekien van de legere skoele : „Overwintering op Nova Zembla.“ Ze sjowden mar henneweer op de betonnen iesskotsen. Doar hè' 'k lange over noadocht, mar tenslotte hè' 'k de oplossing vunen. Wi'j hadden vroeger een skoelemeester die mar al veur de klasse henneweer leup. Iesberen nuumden wi'j dat. Die is leater verhuusd noar Emmen, en hi'j moet bepoald zo veake in de diertuun west hemmen, dat de iesberen het van hem ofkeken.

Alweér zoe'n staark stokkien deankwaark van Jan Arm Ongelok, huusnummer 13.

JOUK, Stellingwerfse riempies; Zeg Appelske...

In: Friese Koerier 7 augustus 1958.

"Friese Koerier" 7 aug. 1958

303 Stellingwerfse riempies

Zeg Appelske...

Zeg Appelske, wat lig ie prachtig
In 't vlakke Stellingwerfse laand!
Wat bin je grote bossen machtig!
En dan die roeme vlakten zaand!

'k Bin veertien deagen uutvanhuus west
Bi'j jou, en 'k heb je drok deurkruusd:
'k Bin op 'e fiets je bossen in west,
'k Heb keken, wat er al zo huust.

Op stille patties zag ik knienen,
En ok — en doar bin 'k dankber veur! —
Je mooie herten rap vedwienen
Tussen de dichte stammen deur.

'k Heb zeten an je kleine plassen,
'k Heb an je heidevelden stoan,
En 'k bin mit troage, zwoare passen,
Dwars deur de Keale Dunen goan.

Mar 'k heb ok in je speultuun keken!
En 'k bin ok noar je zwembad goan!
Woar old en jonk in disse weken
Utbundig an 't plezieren sloan!

Zeg Appelsk' al je mooie dingen
Kan 'k hier niet meer bi'j stille stoan.
Mar boordevol herinneringen
An jou, bin 'k weer noar huus toe goan!

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; As de vekaansie vebi'j is....
In: Friese Koerier 18 augstus 1958.

„Friese Koerier“ - 18 aug. 1958.

Stellingwerfse riempies

As de vekaansie

304 vebi'j is....

„Hoe was het wêer in de vekaansie?“
„Och ja, vanzelf niet al te best!“
Dat is van 't joar 't gewone proatien,
En.... dat is het al joaren west!

Men mag dan nog zo greag vetellen
Van zoemers uut de olde tied,
De nucht're statistieken pochen
Toch van die zoemers ok al niet!

We bin nou ienmaal 't Kikkerlaantien,
Dat wêten we nou wel ienkeer.
En dús mben we niet altied vroagen:
„Hoe was 't?

Hoe was 't er mit het weer?“
D'r is een hiele aand're vroage,
Die vule meer de korrel reakt.
Niet, hoe ie wás, mar disse iene:
„Wat hê' j' van de
vekaansje meakt?“
JOUK.

Mooi en mal uut het leven van Jan Aarm Ongelok LXXVII. Een dag noar Emmen 3.

In: Stellingwerf 22 augustus 1958.

Stellingwerf 22 aug. 1958.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

LXXVII

Een dag noar Emmen (3).

164

De veurige keer hemmen wi'j ofskeid neumen bi'j de iesberen, mar dat was ons ofskeid van de dieretuun nog lange niet! D'r was nog van alles te zien. Loa' 'k beginnen mit de kameel. „Dat is het skip van de woestijn!” zee mien buurman deftig en ik hebbe dapper van „ja” skuddet, al vun ik dan ok, dat het beest krek zovule op een auto leek as op een skip. Hi'j hadde twie grote bulten op 'e rogge en mien buurman zee, dat ie die vol weater dronk, veur dat ie een woestijntocht meakte. Nou is er in de buurt van Emmen gien woestijn en doaromme hongen die bulten zeker slop. „Da' 's het veskil tussen een drommedoaris en een kameel” zee mien buurman. „Een drommedoaris het mar iene bulte en een kameel het er twie!” Nou weet ik niet of die bulte van de drommedoaris op 't veurste plak, of op 't achterste, of krek in de midden zit, want een drommedoaris was er niet. Wel een olifant! Kerel, wat een beest van een ding! Hi'j hiet Katinka en toen 'k dat heurde bin 'k op een ofstaand bleven, want er ston lessent in de kraante, dat diezelfde Katinka een aktetasse mit zwempak en al in zien meage hadde loaten ploempen en per slot van rekening bin ik mar een klein mannegien, vergeleken bi'j zoe'n beest...

Vlakbi'j de olifant was 't nijlpeerd. Mar dat he' 'k niet zien, want het zat onder weater. Nou en dan kwam er een hiele grote bek te veurskien en doar gooiden de meensken dan eapeneuten en pepermuntes en zo in, mar ik stelle me zo veur, dat dat veur het nijlpeerd hetzelfde was as veur ons een weaterluus op een sloadblattien...

Dan waren er brune beren, die bin bruun; zwarte beren, die bin zwart; neuseren, die hemmen een neuze en goa zo mar deur. Beren op sokken he' 'k niet zien, mar miskien kommen die in Emmen nog wel in 't wild veur!

Het eape-huus was natuurlijk ok niet veur de poes. Wat een volk en wat een eapen! An' ieder hokke hong een bortien en nou ha' 'k me van al die borties onderweg nog niet zo bar vule antrokken, mar ik dochte, da' 'k dissen toch wel eens even lezen kon. Afijn, ik zuke mien leesbrillegien uut de linker-binnenbuse, zette dat ding doodgemoederceerd op 'e neuze en kuierde op zoe'n bortien an. Mitien komt er een neskierige eape noar beneden klauteren, stikt zien rappe griepaantien deur de trealies en veurda' 'k in de gaten hadde wat er gebeurde, was ik mien brillegien kwiet! Nou ik hebbe even knap stoen te foeteren, dat kan 'k je wel vertellen! Mien hiele brillegien vort en ik hadde 't al vuufentwintig joar! „Mar Jan,” zegt mien buurman, toen de bujje wat bedeed was, „moe' j' dan ok eens kieken wat er op dat bortien stoat: „Pas op Uw bril! De apen grijpen er naar!”

Ik bin mitien verderop goan, noar de voegelties. Da' 's oarig goed. Ze sijlpen mar en ze tijlpen mar, da' 's beter as dat eapevolk! Doar zit temenen wat harte in!

Toen we op 't leste uitkeken waren in de hiele tuun, bin we noar de speultuun goan. Die is eanlik veur de kiender bestemd vanzelf, mar het is goed er ok eens wat in te dri'jjen en te glieden en te springen en je temenen een ogenblik kiend te vulen. Ik zegge mit opzet „een ogenblik” want de volgende dag deank ie er wel anders over! Nou stoat er in Emmen een gliebeane mit drie verdiepingen. De eerste keer bin 'k van de leegste noar beneden goan, de tweede keer van de middelste en de derde keer we'er van de middelste, want ik hebbe hoogtevreeze en da' 's een geveerlik ding! Netuurlik bin 'k ok op 'e toltor west! Nou, dat ging nog goed, heur! Ja, dat ging slim goed. Miskien komt het, omda' we vroeger thuus nog een olde skommelwiege hadden. As dat woar is, reakt het goeie toltoren uut de tied! Krek as de hobbelpoerden, die bin ok hielemoale van de koarte. Op 'e dri'jmeule ha' we een grap! We zaten doar wat gemoedelik rond te zulen, toen een pear van die opskeuten kwoajongen dat ding een voart gaven van heb ik jou doar! Gien meenske was er op verdocht vanzelf, dat het duurde mar even of doar klapte d'r al iene tegen de grond. Eerst dochten ze allemoale nog, dat het een zoltzak was, mar iene van de pappegaaïen reup: „Strop, strop! 't is

Jan Aarm Ongelok, huusnommer . . . 13!”

JOUK, Stellingwerfse riempies; Terhorne.

In: Friese Koerier 5 september 1958.

Liedboek 5 sept '58

LINGWERFSE RIEMPIES.

=====

T e r h o r n e .

305

Terhorne, mit je mooie meren,
In 't wie'de Friese weaterlaand,
Woar boten op de golvies veren,
Tot an de verre overkaant,

Woar 'rokke kien'er heur ve'ringen
an 't smalle strokien zunnig straan',
En keer op keer in 't weater springen,
En dan weer speulen in het zaan',

Woar viskers 'romen an je wallen
Van grote vangsten fijne vis,
En 't volk - laankaut - bi'j hon'ertallen
De sunne an 't genieten is....

Terhorne, 'k had'de van je lezen,
En ooh, het was een vri'jje dag....
Nou hoop ik, 'at het sô mag wezen,
Da' 'k je nog veake weerzien mag!

JOUK.

In: Stellingwerf 12 september 1958.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

165.

LXXVIII.

Koeze-piene.

Stellingwerf 12 sept. 1958

Ik wete niet, as jim 't ok weten, mar 't is een reer ding! Die koeze-piene, juist! Wél bekend is in elk geval, dat alle meensken 't twie keer mit meaken: bi'j 't kommen en bi'j 't goan.

Die eerste keer, doar wee' 'k niet vule meer van. Mar die twiede, doar zit ik op het ogenblik krek middenin! Vanmiddag hè' 'k krek even 't spiegelglassien uut de kaaste pakt en ja heur: boven negen, en onder tiene. Vleden weke was dat anders. Toen ha' 'k op de onderste plaanke nog twealf stoan. Mar die aandere twie bin d'r van de weke uutskeurd. Deensdag, om presies te wezen.

Eenlik ploagden ze me al een week of negen. Eerst allient a' 'k kold at, toen a' 'k waarm at, toen a' 'k gewoon at, en op 't leste a' 'k hielemoale niet at. Overdag vul 't trouwens wel wat nit, heur. Mar's naas hè! Zo gauw a' 'k in de waarmte kwam. Dan was 't mis. Ik lag nog gien vuuf minuten, of ja heur, 't begon! Eerst zo gemienweg, en dan zachiesan slimmer en slimmer. Nou, wat doe j' in in zoe'n geval? Ie nemen een teblettien. Ie griezen even, ie drinken een klok weater, en vort is ie. Ja, die koeze-piene niet vanzelf, mar dat ding. Afijn a' j' goed ondervunnen hemmen, dat de eerste niks, en de twiede ok niks en de derde hielemoale niks helpt, pebeer ic wat anders. Ie kiekien eens in de kelder of er nog een slokkien stoat. Helpt netuurlik evenmin, behalve a' j' de hiele flesse leeg drinken, want dan vuul ie niks meer... Dat heb ik niet doan, ik bin met drie ophullen en toen hè' 'k de zoltpot opzocht en goed zolt in de gatten streid. Ok gien sent weerd! Op 't lange leste bin 'k mar in de kleren skeuten en de weg uutkuierd. Dat hulp! 't Was zo vort. Ik hadde de mond onder 't lopen een klein entien eupen en de viteminen wi'jden je zogezegd tussen de lippen deur, want het was een zoete naacht in september. As er een leate fietser langes kwam, deuk ik gauw weg aachter een hege, want veur de butenwereld wo' 'k 't netuurlik gien woord hemmen, da' 'k zo leate bi'j de weg omme-spoekte. Tenslotte past zoks niet veur een gezeten burgerman... En ie hemmen de proaties gauw genoeg in de wereld, mar hoe krie 'j ze d'r weer uut?

Toen 'k een uurtien ommedweald hadde, bin 'k weer op bedde kreupen, mar niks heur. 'k Kon er mitien wel weer uutgoan. Nou, toen hè 'k midden in de naacht een flink besluit neumen. Ik dochte: morgen goan ze d'r uut! En 's middes, ja heur, ikke op 't fietsien noar de tandarts. Ja, d'r woont een tandarts bi'j ons. Vroeger niet, toen ko' j' veur zokke kleinigheden bi'j de dokter terechte. Mar nou hè' we een echte. Zo goan de Stellingwerven mit veuruut in de wereld. 't Was knap vol in de wachtkeamer, doar niet van. En stille, ie konnen wel een spelde heuren valen. Ze zeggen, dat zoks er bi' j' heurt. Da' 's de veurbereiding veur de grote slag. Ik bin ok gien man van een boel woorden en doarom bin 'k mar stiekum in een hoekien kreupen.

Vlak nóa mi'j kwam d'r een jonge kerel in. Die was zeker modern! Die begreep hielemoale niet, hoe het heurde. Hi'j proatte derekt honderuut en dat in de wachtkeamer van een tandarts. Hi'j hadde d'r al viere loaten trekken zonder verdoven, zee-d-ie en hi'j hadde ok al vier keer docht dat die kerel hem het heufd van de rompe skeurde. Nou hi'j het zeker goeie nekspieren haif, want hi'j proatte nog. En zien vader hadde 't een keer zo slim had, die hadde twie loaten trekken en dat was zo verschrikkelijk begonnen te bloeden, dat hi'j hadde d'r veertien deagen van in 't ziekenhuus legen.

Mar disse keer wol ie het dan mar eens mit een spuitien peberen, want dan wust ie ok, wat dat was. En zien ome, die hadde d'r twie -en- twintig in ien keer loaten trekken en die hadde de volgende dag weer broodkorsten eten of 't appelsmotse was.

Zo nou en dan ging 't bellegien en dan was er weer een aander an de beurt. De miesten kwammen weeromme, die hadden allient mar een spuitien kregen. Die mossen een kwetier waachten en dan was 't krak-krak.

As dat nog eens negentien keer aachter mekaander klinkt bin het de skeamele brokstukken van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer..... 13!

In: Stellingwerf 3 oktober 1958.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

LXXIX.

Kraante-lezen.

166.
D'r bin gien twie dingen op te numen in de wereld, of de meensken doen ze ongeliek. Neem nou mar gewoon neagel-bieten! Doodgewoon neagelbieten! Wat een veskillen! De iene bit rechts, de aander links. De iene bit knappend, zo van pets! pets!, en bi'j de aander heur ie niks. De iene bit mit winkelhoaken, de aander meakt er mooie rondinkies an! Zo het ieder zien eigen meniere, en dat is mit alle waark zo. De iene skrift mooi en de aander onleesber, krek as onze dokter! De iene spit diepe, en de aander meakt het mar vlogge een beetien zwart. De iene poot de bonen op riegelties, en de aander legt ze drie bi'j drie in een gat. De iene vedient zien brood mit ploeteren, en de aander mit lijntrekken... En zo ku' j' deurgoan.

Wat een gelok trouwens, dat dat zo is. Stel je veur, dat alle meensken alles geliek deden. D'r was gien wille meer te beleven, en de buurproaties waren ok al hielemoale de wereld uut. Nee, dat zol jammer wezen!

Mar om nou op dat kraante-lezen te kommen, ik gelove, dat er gien ding is, dat de meensken zo veskillend doen, as juist dat kraante-lezen. Deank er mar eens omme, en dan zu' j' 't wel mit me iens wezen.

Om nou mar hiel oppervlakkig te beginnen. D'r bin meensken, die lezen allient het veurste blad. Dat moen eanlik toch wel belabberde meensken wezen, want veurop elke kraante, as 't temenen een dagblad is, stoat allient mar belabberd ni'js. Poletieke zeaken, verskrikkelike ongelokken mit vliegtuigen en bromfietsen, een stok over de kolde oorlog, het weerbericht en meer van zokke zwoarigheden. Nou even tussen hoakies: ik snappe niet, waarom as die krante-meensken dat doen, want wat zol de wereld een stok zunniger wezen, as juist de mooie dingen, die er toch ok nog altied wel in de wereld te vienen binnen, mit grote dikke letters op het eerste blad stonnen.

D'r bin ok meensken, die lezen allient de fuileton. Doar begriep ie ok niks van, want dan ko' j' jeur dezelde senten toch vule beter een boek kopen.

Dan he' j' meensken, die derekt in de adveteansies duken, in de kleinties dan. Zonder dat ze wat van plan binnen te kopen, lezen ze al die dingen deur, van volksweagens tot takkebossen, en van gebruikte kienderweagens, al of niet veur vierlingen, tot een prima trouwjapon, maat 48, slechts drie maal gedragen door verschillende dames! Mit die kleine adveteansies is 't zachiesan trouwens zover henne kommen, da' j' 't woordeboek er wel noast leggen meugen! Ieder fesoenlik meenske begriep nog wel, wat n.o.z. en z.g.a.n. betekent, mar as ze beginnen mit: Gevr. e. fl. dienstb. z.k.k., n. en verst., v.d.e.n. Goede beh. en h.l., dan moe' j' d'r toch wel een klein beetien slag van hemmen, om te snappen, dat er een flinke dienstbode vragd wordt, zelfstandig kunnende koken, naaien en verstellen, voor dag en nacht, die dan bovendien nog een goeie behaandeling en een hoog loon te waachten stoat.

A' j' dan toch adveteansies lezen willen, neem dan die van de winkeliers mar, en a' j' drie lezen hemmen, hol dan mar op, want dan ken ie de aanderen al uut het heufd: „Wi'j geven alles kedo, foetsie, weg! En nog bonnen en zegelties toe!”

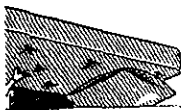
Dan bin d'r ok nog meensken, die lezen het Pleatselik Ni'js. Op plakken woar ze nog nooit van heurd hemmen, is een peerd op 'e loop goan, of een motte het vuuftien biggen brocht, of een kiepe het een ei legd mit drie doren er in, of de Roadzoal wordt opkallefaterd enz. enz. (Lees: enzoverder, enzoverder!).

Stellingwerf 3 okt 1958

En op 't allerleste kommen de lezers, die alles lezen! Van A tot Z! Dat bin de zunigsten. Die deanken: „k Hebbe 't betaald en ik neém het ok!” Of ze geliek hemmen! Niks joaten stoan! Finaal alles d'r uutlezen! „Waar voor Uw geld, waar voor Uw geld!” (Ja, 'k heb ok radio!).

En nou bin jim netuurlik neskerig, om te weten, wat ik veur een lezer bin. Nou, dat za' 'k je vetellen. Ik bin een zundes-lezer. Deur de weke kom ik er niet an toe, en dus geef ik er ok gien senten veur uut. Mar zundes, jonge, dan pak ik de Stellingwerf, en dan leg ik de bienen op een aandere stoel, en dan lees ik het wekelikse gedichien van menceer Vlaskamp, en het ni'js uut Noordwolde en Zandhuzen, en ik kiek of er ok wat ofluusterd is in de Westhoek, en of er miskien holt te koop is op 'e Hoeve, en as ze in Wolvegaa al een mooie ni'je zaal anbesteden... en op 't allerleste kom ik dan an de vremde levensloop van

Jan Aarm Ongelok, huusnummer... 13!

4. okt. 1958.

306

Een goeie road

Kiek nog ien keer noar de moane,
Mit een vleugien romantiek!
Pleeg een hiele grote troane,
Vuul je wat melankeliek!

Dommet goan ze 'm torpederen
Mit een flinke leading skroot
En al zól hem niks mekêren,
Toch is ie veur ons dan dood!

Nooit zal ie meer bliede skienen,
's Oavends in de rozegeur
Droevig zal ie wieder kwienen,
Zonder lach en zonder fleur

Kiender zullen niet meer zingen
„Zie de maan ...” En 't jonge peer
Pruuft op leate wandelingen
't Zulveren zielsgelok niet meer

Kraanten zullen ons vetellen
Van de barre werk'likheid:
Koelen, kreaters, baargen, dellen ...
Want de nûcht're wint het pleit!

Kiek nog ien keer noar de moane,
Nou ie écht nog lachen kân!
Pleeg een hiele dikke troane
Neem er dan vast ofskeid van!

JOUK.

JOUK, Tolteren.

In: Friese Koerier 11 oktober 1958.

Friese Koerier 11 okt. 1958.

Tolteren

Op onze tolter, 307
Keholter-kebolter,
Skommelt de kleine
Mar al henne-weer,
Henne-weer-denne
Mar al henne-weer.

Voeties veuruut en
De haanties an 't touw;
Vlak veur de ruten,
Zo rappies, zo garw,
Henne-weer-denne,
Mar al henne-weer,
Henne-weer-denne,
Mar weer en mar meer.

Op onze tolter,
Keholter-kebolter,
Vlogge en zachies,
Terogge mit lachies,
Skommelt de kleine
Mar al henne-weer,
Henne-weer-denne,
Mar al henne-weer.

Zo rap en zo wakker
Mit lustige slaggies,
Mit leutige lachies . . .
Och kom nou, och da' 'k er
Gien lietien van kenne . . .
Pak ik de penne:
Keholter — kebolter,
Mar henne-weer-denne,
Mar al henne-weer . . .

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; De kestanje.

In: Friese Koerier 18 oktober 1958.

in Koerier ... 18 okt. 1958

Stellingwerfse riempies

De kestanje ^{308.}

De kestanje stoot noast de mure,
Mit geel en mit bruun en rood;
Mar het zal niet lange meer duren,
Dan liekt de kestanje dood....

Dan bin de blujjende bleaden
In modder en wiend vegoan,
En de keale takken blieven
Zwart tegen de hemel stoan.

De haast komt! Mit regenvleagen,
Mit kolde en harde wiend!
En de winter! Mit strenge deagen!
Mar.... in de kestanje veskient

Zo hier en doar al een knoppe!
Een knoppe veur aankem joar!
As w'j 't ok zo hoopvol bekeken,
Was de winter niet half zo zwoar!....

JOUK.

In: Stellingwerf 24 oktober 1958.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.
LXXX.**

De hokkies !

167

*Stellingwerf
24 okt 1958*

Miskien is er nog wel een enkele lezer, die wet dat mien veurige stokkien over kraante-lezen ging, en an al die aanderen is het hierbi'j dus verteld.

Nou, dat hadde nog mar een peer deagen in de kraante stoan, of ik kreeg al een kwoaie brief. Nou kiek ik altied op van brieven, want zo veake kommen die niet, mar toen het ók nog een echte Stellingwerfse én een kwoaie was, nou toen wa' 'k hielemoale in de wolkens hê! Tjonge, jonge, een brief, een Stellingwerfse brief, en een kwoaie brief, wat een kevert vol! Ik hebbe d'r lange over noadocht, mar het leek me toch mar het beste, da' 'k hem even hielemoale an jim deurgeve, tenslotte is 't belangriek. Dan geef ik dommiet an 't ende wel een peer kaanttekeningen. Ja, gien tekeningen vanzelf! Tekenen kan 'k niet, mar ká'nttekeningen. Woarom as die dingen dan toch zo nieten wee' 'k ok niet, mar da' 's hiel gewoon in de wereld. De meensken zeggen zo veake het iene, as ze het aandere bedoelen...

Afijn, nou eerst de brief!

Weledelhooggeboren Jan,
Ik kiek j' er hoast wat zwart op an!
Hoe ko' j' de hokkies nou vergeten?
Van alle ni'jgies bin het die,
Woar 'k elke weke 't eerst noar zie,
En dat moet ie toch ok wel wéten?
Ie skrieven, dat het mooie goed
Gróót véurop elke kraante moet.
En dan begin ie wat te proaten
Van adveteanties, mooi en reer,
Van Pleats'lik Ni'js en al zo meer,
Mar kiek, dat ku' j' om mi'j wel loaten!
Wat Q en X te koop het kan
Me niet een lorre skelen man!
En wat zol 't mi'j nou intrusseren,
Dat in het ien of aand're gat,
Een heane dood in 't bedstee zat?
Ik moet hiertegen protesteren!
As ien ding slim belangriek is,
Dan bin 't de hokkies! Zonder mis!
En 'k hope mar, da' j' dat nou snappen!
'k Wil weten, wie een poppe het!
'k Wil weten, wie van brulloft wet!
En wie 't mit wie durft an te pappen!

En nou mien kaanttekeningen.

Nommer iene: Van dat opschrift klopt mar een hiel klein stokkien. Of eanlik twee stokkies: het eerste en het leste. Wél-geboren, ja dat bin 'k Reken mar! Mar dat middelste is hielemoale verkeerd. Neem nou dat „hoog”. Me donkt, hier bliekt wel uut, dat de skriever een jonk broekien is, aandere zol ie wel weten, dat de meensken vroeger allemoale beneden achter de bedsteedeuren sleupen... Hóge geboren worren, was er in die deagen niet bi'j! En wat dat edele betreft, 't is rood man, teméne dat was 't vanmorgen nog! Mien bloed bedoel ik!

Nommer twee: Ik hebbe me 't hiele gedicht deur ofvraagd, wat veur hokkies a' j' toch eanlik wel bedoelden. Varkenhokkies? Kiepehokkies? Poletieke hokkies? Of stemhokkies? Mar in de leste drie riegels is 't me dudelik worren, da' j' de familieberichten op 't oge hadden.

Nommer drie: 't Vaalt niet mit, om 't iederiene noar 't zin te meaken!

Nommer viere: 't Was een Stellingwerfse brief! En of zoe'n brief dan laank of kort, lief of kwoad is, dat doet er mar een hiel klein beetien toe. Want elke Stellingwerfse brief veroverft het beskeiden hartien van

Jan Aarm Ongelok, huusnommer..... 13!

Friese Koerier - 25 okt. 1958 -

309.

Het Stellingwerfs op de legere skoele

„Een man die steelt nuumt men een . . . dief.
Wie skeert moet wel een . . . skeerboas wezen!”
De klasse nam het greag veur lief,
As meester 't zelf eens op wol lezen!

Mar nou was Keesien an de beurt:
„Wie gruunten kweekt is gruuntekweker.
Wie timmert is een timmerman,
En wie in Sneek woont hiet een Sneker!

Wie 'n winkel het is winkelier,
Wie pillen dri'jt is een pilledri'jjer,
Wie altied zeurt nuumt men een klier,
Wie keunstmes zi'jt een keunstmeszi'jjer!”

„Best! Best!” zee meester. „Gien bezwoar!
En Jan . . . Nou iene, die niet zwoar is:
Wie DROOMT hiet . . .” Jan was zomar kloar:
„Nou meester, da' 's een DROME-doaris!” . . .

JOUK.

JOUK, Stellingwerfse riempies; De tied van vegaderen komt weer an!

In: Friese Koerier 1 november 1958.

Friese Koerier 1 nov 1958

310.

STELLINGWERFSE RIEMPIES

De tied van vegaderen komt weer an!

„Het spiet me slim, dat er niet meer leden binnen”,
Zee de veurzitter, „mar ik stelle veur, om toch te beginnen!
In de eerste plak: welkom! En wi' jim nou even stille wezen?
Dan kan de sekretoaris de vesleagen lezen!”

De sekretoaris nam zien boek en begon:
Een beetien binnensmonds, zodat gien iene d'r wat van veston.
„Is er soms iene”, vreug de veurzitter, „die aanmaarkings het?
Zo niet? Dan wordt mien neame d'r bi'j onder zet!”

„Er wil nou de penningmeester even vesloan,
Hoe we d'r wat de senteroasje betreft, veurstoan?”
De penningmeester hadde nog dartien-dartig an kas,
En de kaskommissie vetelde, dat zien koffie en borrel prima was!

„Bestuursvekiesing!” reup de veurzitter. „Oftredend: ikke!”
„Je bliieven zitten!” reup de vegadering. „Je bin onmisber verdikke!”
Uut dankberheid besleut de veurzitter even te pauzeren,
Dan zol hi'j — uut de kas! — op een borrel trakteren!

Noa de borrel nam de veurzitter drie ingekomen stokken deur.
„Veur kennisgeving anneumen!” stelde hi'j derekt mar veur.
De vegadering ging doar stilzwiegend mit akkoord.
En ok bi'j de rondvroage vreug gien iene het woord.

„Dan bin we”, zee de veurzitter, „deur de agenda henne.
Dus sluit ik! Mar om da' k jim allemoale wel kenne.
Stel ik veur, om er noa al die zwoarwichtige zeaken,
Verder nog een gezellige oavend van te meaken!”

JOUK.

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

LXXXI.

Hoelala — hoeplala.

168.
As 't op stemmen ankomt, dan hol ik mien montien dichte! D'r goat gien meenske wat van an! Tenslotte leven we in een gelokkig laantien an de Noordzee, mit vri'je en geheime verkiezings. Al die meensken, die zokke grote monden opzetten as het tegen het stemmen lop, of die meters pepier veur de gleazen hangen, begriepen volgens mi'j van dat woortien „geheim” niet zóvule. (Evenpies knippen mit doem en wiesvinger, dan dringt het beter tot een meenske deur, zeggen de geleerden).

Ik wil dit er mar mit zeggen, het kan jim niks skelen, wie ik in de ni'jje gemeenteroad douwd hebbe! Da' 's mien zeake!

Mar veur ien keer, en omdat jim tenslotte allemoale Stellingwerfers binnen, wi' 'k het doekien wel een klein beetien optillen: ik bin an de behollende kaant. Dat komt niet deur de uutzending's „in het kader van de door de regering ten behoeve van de politieke partijen gevorderde zendtijd”, en dat zit hem niet in de mooie artikels van de kraante-redakteuren, en dat stroalt ok niet op me over vanof de grote anplakblijetten, welnee man, zoks is angeboren! Ik kan nou ienkeer slecht wat vortsmieten. Daarom ligt er ok zoe'n protte rommel op 'e zolder!

Soms klim ik het leddertien wel eens even op, en dan ramaai ik er wat in omme. Vleden weke ok nog. 't Was toch een regendag. Ik deanke zo bi'j mezelf: „Jan jonge, klim het leddertien even op. Ku' 'j mitien even kieken, of er ok een moesien in de valle zit!” Nou ik kan je derekt al vetellen: 't moesien zat er niet in! Moe' j' noagoan: drie weken leden zet, en nog gien moesien. En 't was mien lekkerste stokkien spek, kan 'k je vetellen! Zó van de brune bonen opakt! Gelokkig zat het er nog wel op. Ik deanke: „Jan jonge, die valle stoat niet goed! Niet wif genoeg. Even een tikkel-tien skaarper ofstellen.” Afijn ik pakke dat ding op: „pets” zegt ie. Doem er krek onder vanzelf. Nou, wat de valle zee, hè' 'k al veteld, mar wat ik zee heurt niet in een kraante as de „Stellingwerf” thuus!

Toen noa drie kwetier de slimste piene over was, hè' 'k nog even een beetien rondneusd, mar de rechte oarigheid was er wel een tikkel-tien of. Gien wonder! Stel 't je zelf mar eens veur: „Pets!” — doem er tussen! Vuul ie ze over rogge goan?

'k Heb mar ien ding in de handen had. Dat was een olde hoepel. Die gebrukten wi'j vroeger, om wat vlogger bi'j skoele te kommen. Behalve as die hoepel onderweg fratsen kreeg, en in een sloot belaandde, want dan kwam ie in elk geval te leate vanzelf. 'k Heb zo eens een kwetiertien, twintig minuten noar dat ding zittten kieken, en terogge docht an die goeie olde skoeletied, toen een protte vaders steun trokken.... Wat was zoe'n hoepel toen een mooi ding. Ik was zo gelokkig om disse — disse echte — te bezitten. Een boel jongens mossen het mit een old fietsrad doen, mar dat ging trouwens ok best. Wat tuugden we d'r mit de stroate langes! Loop je niet, zo heb je niet! Wat healen kon! En nou? Nou zie' j' gien hoepels meer! Welke jonge hoepelt er nou nog? Fietsen, fietsen

1958 - 14 nov. -

Stellingwerf

en nog eens fietsen, dat is het, wat ze tegenworrig doen.

Ja, zo docht ik er vleden weke over, mar mis heur, mis! Finaal mis! Inienen bin 't allemoale weer hoepels! Gien iezeren, iezer is zo zachiesan hielemoale uut de mode reakt. Nee man, 't is plastiek! Wat? O, bin ie een Engelsman? Ja, dan hè' j' geliek! Dan hiet het plestiek! En nou moe' j' eens kieken, wat ze d'r mit doen. Tjonge jonge, da' 's gewoon een meroakel hè! Gewóón een meroakel! Dat dri'jt die dingen om de nekke, en om de haanden, en om 't middeltien. 't Is keunstig heur, 't is beslist slimme keunstig! Ja, en 't is ok nog gezond ok! Ie worden d'r slaank van. Dat goat zo: ie nemen eerst een grote moate. En a' j' die een weke gebrukt hemmen neem ie wat kleiner, en dan weer wat kleiner, en zo deur. Op 't leste is dat ding zo klein, da' j' d'r hoast niet meer in kunnen, mar dat hindert niks: deur de gang van dat ding slieten je dikste plakken vanzelf wat of. 't Is dus wel vestaandig, om eerst de kleren uut te trekken....

Ze hemmen me trouwens veteld, dat de fabrikant alvast een peer ni'jje pakken kocht het....

In ni'jmoods Nederlaands hiet het hoela-hoepel, mar ik stelle veur, om 't in 't Stellingwerfs wat degeliker „hoepel-op” te numen.

Bezwoarskriften in te dienen bi'j:
Jan Aarm Ongelök, huusnummer..... 13!

JOUK, Stellingwerfse riempies; 't Is al november.....

In: Friese Koerier 15 november 1958.

Friese Koerier " . . 15 nov 1958 . .

311 Stellingwerfse riempies

't Is al november...

„De winter komt! Ze bin an 't pompen!
Het stoat al an de kaanten toe!”
— Een riegel rappe kienderklompen
Stormt bliede noar de beane toe!

't Is woar! Een dikke weaterstroale
Stroomt bried en broesend uut het gat.
Het klotst om de lanterenpoalen,
Het meakt de dunne diekies nat.

„Hoera! Hoera! Ze bin an 't pompen!
De winter komt! De winter komt!”
— Ze daansen op heur klepperklompen.
— Het weater stroomt, de motor gromt.

„Nou nou”, zegt een bestuurslid rustig,
„Nee jonges, zover is 't nog niet!”
— Ze lachen om hem, lachen lustig:
„'t Is al november, 't is de tied!”

„Ho ho! Het is nog mar november!
Jim meaken het nou al te mal!
Het goat niet vriezen véur desember!”
— „En waarom pomp ie nou dan al?” ...

JOUK.

In: Stellingwerf 5 december 1958.

Stellingwerf . . . 5 Dec. 1958 . . .

**MOOI EN MAL UUT HET LEVEN VAN
JAN AARM ONGELOK.**

169.

LXXXII.

Twee brieven in ien kevort.

Jim hemmen zo zachiesan wel al in de gaten kregen, da' 'k greag wat skrieven mag over de domme streken uut mien skoelejoaren. D'r wordt wel veaker zegd, dat bi'j het older worren, die herinneringen weer skaarper terogge kommen in de geest.

Maar dat wil niet zeggen, da' 'k gien oge hebbe veur onze mederne tied! Pas mar op! D'r goat gien weke vebi'j, of ik leze alle voetbaluutsleagen, en verdere sportgebeurtenissen. Eerste klassers, twiede klassers, darde klassers. Ja, die darde klassers, die hol ik veural in de gaten. Spesioal 3A. Jonge jonge, wat stoan ze d'r beide mooi veur, hè? Olyphia en DOG! 'k Heb ze beide een mooi brieven skreven heur! Een móoi brieven! Geheimen stoan d'r niet in, lees dus mar rustig even mit!

Aan Olyphia,

Jonges, het eerste brieven is veur jim, omdat jim bovenan stoan. Zestien punties uut negen wedstrieden, da' 's een mooie anloop. Jammer van die wedstried tegen Bergum, mar ja zonder tegensleagen kommen jim d'r vanzelf ok niet. DOG het ok al eens een tikkien veur de broek had heur, krek zo goed. En dat bin nog wel Heufdsfedelingen! Ze hemmen trouwens mar twee punties achterstand, mar jim hemmen een wedstried minder speuld, dus dat wordt viere mit een beetien gelok.

Zet hem op jonges! Loat nou eens even zien, wa' jim in de marse hemmen! Knal ze d'r mar in op elk onvewaacht ogenblik, en trap ze d'r uut, as ze te dichte bi'j jim eigen doelegien kommen. Pas nk veural op veur butenspel, mar vegeet de hutenspeulers doaromme niet, want die willen nk wel eens een halle zien!

Staarkte heur!

An DOG,

Jonge jonge, wat komt De Olde Garde weer best uut de hoek! Veertien punties uut tien wedstrieden, da' 's niet veur de poes! Jim stoan op 't twiede plak, dat is woar, mar 't skeelt mar twee punties mit Olyphia. Jim hemmen weliswaar een wedstried meer speuld, mar de Rottingdorpers moen dan eerst toch mar zien, dat ze die wedstried winnen kunnen!

Zet hem op jonges! Loat alleman mar eens zien, da' jim weten wat voetballen is! Zorg altied, da' jim goed in de aanval blieven en as 't een keer beslist niet kan, plak dan de goot dichte! As 't moet desnoods mit olde Stellingwerven, da' 's best papier!

Pas ok veural op veur hoaken, want da' 's vrouwlude-waark. Doaromme kan een goed petroontien nog gien kwnad, mar 't skot moet reak wezen!

Staarkte heur!

An Olyphia en DOG,

Stellingwerfse voethalskoenen
Bin heur geld nog altied weerd!
Stellingwerfse voethalskoenen
Bin het trappen niet veleerd!
Stellingwerfse voethalskoenen
Weten er nog wel wat van!
Stellingwerfse kampioenen????
Zet hem op! Pak an! Het kán ↓!!

Ziezo, nou kan 'k temenen mit een gerust harte de zundag integen kieken! Geestelik zullen beide ploegen in elk geval staark in 't veld kommen nna dit lessien. En an de bienen en de longen kan 'k toch niks veraanderen, da' 's mien ofdeling niet.

Zundagoavond zit ik weer veur de radio, en:

Och och och, wat klopt dat hartien!
Zo vlogge as een kalverstartien!

't Is van Jan Aarm, huusnummer 13

Zo denk IK er over; Eurotaal.

In: Friese Koerier 29 december 1958.

... Euro taal ...
.. 29 dec. 1958 ..

Zo denk IK er over

(Plaatsing van stukken in deze rubriek betekent niet, dat de redactie de juistheid van de er in vermelde feiten voor haar rekening neemt, noch ook dat zij verder met de inhoud instemt. Ze bedoelt alleen de stem der lezers te laten horen. Ten overvloede wijzen we er op, dat de namen van degenen, die een mening in deze rubriek naar voren brengen, bij de redactie bekend moeten zijn.)

Eurotaal

Het is merkwaardig, hoe vlug de Euro-gedachte is doorgedrongen in ons taalgebruik. Men hoeft er pag. 6 van de Koerier van 22 dec. slechts voor op te zoeken, om hiervan nog eens een duidelijk bewijs te zien:

„Diner dansant bij candlelight”.

En in de bar nog: „Thé dansante”.

— Dat leste è-tje lust me nait,

Mar veur de rest: bår-fain! Je tante!

L.

M.B.

JOUK, Gelukkig nejoar!

In: Friese Koerier 31 december 1958.

Friese Koerier... 31 dec 1958...

Gelukkig Nejoar!

Het Olde Joar is weer vebi'j,
Mit al zien wederwaardigheden,
En op de Drumpel van een Ni'j.
Trekt ons nog even het Veleden.

Hoe hemmen we het dit joar had?
Wat wusten we d'r van te meaken?
Was 't goed? Of ploagd' ons dit of dat?
Soms ziekte? Ruzie? Slechte zeaken?

Mar 't is gien tied van stillestoan!
Gien tied van achteromme kieken!
We moen manmoedig verder goan.
Al mag de Toekomst duuster lieken!

Want dán allient zal 't Ni'jje Joar
Ons wêrkelijk voldoening geven,
Wanneer we veur een Opdracht stoan.
Wanneer we dóarveur strieden goan!
En ons niet domweg loaten leven!

JOUK.

... 31 dec 1957!

In: Stellingwerf 31 december 1958.

Ik bin een eulie-koeke!

Een Oldejoarsoavend verhaaltien
van Jehannes.

Ik bin een euliekoeke!

Ik kan er werkelijk waar niks an doen, da' 'k een euliekoeke bin. Ik bin tégen mien wille geboren in de euliepanne van een huusvrouw in De Blesse.

Ovrigens moe' j' goed begriepen, da' 'k wél van eulie, mar eanlik gien koeke binne, want doar bin 'k te rond veur. Eerst wollen ze me hielemoale rond meaken, mar zo euliedom wa' 'k nou ok weer niet, of ik rolde krek zo lange henneweer, tot da' 'k temenen een peer stevige aarms en bienen en een wipneuze hadde. Derekt noa mien geboorte hemmen ze me uut de waarme panne op een kólde skoale legd, en doar bin 'k zo van skrokken, da' 'k mitien overboord sprong. Mar toen hemmen ze me vier lange stoalen pennen deur 't lief steuken en weeromme legd. Nou kan 'k het ok niet opni'j peberen, want mien linkerbien is ofbreuken, en dat ligt nog op het mooie witte toafelleaken, noast de skoale. A' 'k me goed utrekke, kan 'k het over de raand henne krek zien liggen. Gelokkig het dat arme bien weeromme beten, en een vieze plakke op het leaken meakt, en doar bin 'k slimme, slimme bliede omme!

Nou lig ik hielemoale allient in de skoale. Eerst waren we mit 'n dartienen, en dat vun 'k een slecht veurteken, mar tot nu toe is 't nog best oflopen: die aandere twealf bin opeten. Drie deur de vader, en drie deur de moeke, en drie deur de dochter, en drie deur de zeune, mar mi'j hemmen ze liggen loaten. Afijn, dat is heur zeake, doar heb ik niks mit te meaken.

Toen de vader thuis kwam, veteld' ie, dat buurman hielemoale in de eulie was, mar dat zal wel een vergissing wezen, want dan ha' 'k hem toch bepoald wel in de panne zien drieven. Trouwens de moeke skudde derekt het heufd. Ze zee, dat buurman een euliefánt was, mar miskien het ze wel eulievát bedoeld, want zoe'n ding ken ik.

Ik hebbe 't hier wel ienzem in mien skoale. Zestig sentimeter verderop stoat nog een koeme vol, mar doar kan 'k niet mit proaten, want die hemmen allemoale een wit sukerheufd, een een stok zoere appel in 't lief. Doar komt nog bi'j, dat ze meakt binnen van zelfriezend bakmeal, en dat is beneden mien staand. Ik hebbe temenen een eerlijk stokkien gist deur 't bloed, en daarom bin ik dan ok niet van gister!

De meensken bin noar de karke gaan. Ze zeden, dat domenee wel een mooie preek hollen zol, omdat het Oldejoarsavend was. Eerst even terogge kiekken op het veleden, mit het kepotte kammenet en zo, en dan vol vertrouwen de toekomst integen, zeden ze. As de grote heren nou ok mar zo verstaandig waren, om wat eulie op 'e golven te gooien. Mar dat zol ik nou juist slimme jammer vienen, want wóar blijft iene panne van drie kostelike eulie in de Grote Oseoan? Bak er dan nog liever zute broodties mit, of desnoods poetsen.

Domniet kommen ze weer thuis, en dan gaan ze Mens-Erger-Je-Niet speulen. Dat is om de tied te korten, want het joar is hoast verbi'j, en ze hemmen nog een klein beetien overhulien.

Aanders zo' 'k dat niet weten vanzelf, mar d'r is krek een moes bi'j me op bezuuk west, en die het mien halve wipneuze opeten, toen ik sleup. Gelokkig, dat het bien op het toafelleaken me wakker reup!

„Ik moet jou niet, breurtien!” was het eerste, wa' 'k tegen die moes zee.

„Mar ikke jou juist wel!” was zien antwoord.

„Toen worde ik giftig en ik zee: „Moesien, as ie niet rap meaken, da' j' uut disse skoale kommen, dan...”

„Mar ik moet toch leven?” zee-d-ie zo verdrietig, da' 'k werachtig medelieden mit het beesien kreeg.

„Eet dan dat bien mar op, dat doar op 'e toafel ligt te roazen!” zee ik. „Dat het zien plicht nou wel doan!”

J. Stellingwerf
31 Dec. 1958.

Ik kreeg eerlik waar de troanen in de ogen, mar ik kón niet aandere. Hi'j at het op mit huud en hoar en toen kwam ie me nog bedaanken ok, de stakker!

Om kwart veur twealf is het spullegien uut, en dan stoat vader op, en hi'j zet de radio an, en dan heur ie hiele protte vremde stemmen, krek deurwearders, die zomar je huus instappen.

En dán eten ze mi'j op....!

En om twealf ure luden de klokken, en dan zagen ze: „Gelokkig Nejoar heur! Veel Heil en Zegen!”

En mitien zegt vader: „Nou rap op bedde, jonges! 't Is morgen vroeg dag!”

Mar moeke zet een pot zoere hering op 'e toafel. „Even geduld, we nemen er nog iene!”

„Zit hem in die hering!”

Die kan 'k niet lochten!